

stopi v sobo prijazna gospá, katero ste Anička in Milka takój spoznale, ker ste jo že včera bile videle v graščini gospoda grofa. „Preljuba otroka!“ nagovori ju gospá s prijazno besedo, „gospod grof me pošlje, da vaju poiščem, ke se tako dolgo ne povrnete. Iskala sem vaju najpred v samostanu, ali usmiljene sestre so mi rekle, da vaju tukaj najdem. Veseli me, da sem vaju dobila, a zdaj le hitro z menoj v grad, ker vaju gospod grof že težko pričakuje.“

„Milostiva gospá!“ odgovori Anička, „recite plemenitemu grofu Dobrinoviču, da se hočem vedno z največo hvaležnostjo spominjati njegove očetovske ljubezni in skrbí, ki jo ima do naju ubozih sirot; a recite mu tudi, da mí je zeló žal, ker se njegova blaga želja ne more izpolniti. Kakor vidite, našla sem svojega ujca, on je bolan in slab, ter potrebuje moje postrežbe in pomoči. Otročja ljubezen in želja moje rajne matere veže me na ujca.“

„Tudi jaz ne bodem nikoli pozabila dobrot milostivega gospoda grofa,“ reče Milka, „vedno hočem zanj moliti in prositi ljubega Boga, da mu jih povrne stotero. Ali tudi jaz ne morem, da bi ustregla njegovej želji, ker svoje sestre Aničke ne morem same pustiti pri njenem ujeu.“

„O dobra otroka!“ vzklikne zdaj bolnik s krepkim glasom, skoči iz postelje, ter pomeče sè sebe obleko ubožnega in bolehnega siromaka. Anička in Milka skočíte osupeli nekoliko korakov nazaj, vidèč, da pred njima stoji — grof Dobrinovič sam.

„Dà, dobra moja Anička!“ reče grof z milim glasom prijemši jo za róko, „jaz sem v resnici tvoj ujec, brat tvoje rajne matere. Imenujem se: grof Ivan Dobrinovič. Že danes zvečer bodete obé pri meni na mojem grofovskem dvoru, kjer ostanete ves čas svojega življenja. S svojo prevaro sem vaju le skušati hotel, da spoznam vajina plemenita čutila, katera imate do mene. Zato je pa tudi zdaj moje veselje toliko večje, ker vidim, da je vajina ljubezen do mene večja, nego sem se je nadejal. Idimo zdaj, dobra otroka, da vaju obdarujem za vajino plemenito srcé in iskreno ljubezen.“

„O gospod!“ rečete Anička in Milka, „vse, kar sve in kar je dobrega v naših srcéh, za vse to se imave zahvaliti samostanskim sestram. Zatorej pustite naju, da se navrneve v samostansko cerkev, ter se ondu zahvalive najpred dobremu Bogú, potem usmiljenim sestram za veliko srečo, ki je naju tako nenadoma zadela.“

X.—

Dratár.

I.

Malo ne vsak kraj naše domovine ima še zdaj svoje dratárje ali piskrovezce. To so možaki nenavadno oblečeni, umazani in obloženi z žicami, konvami, pastmí, drugače pa pošteni in priljudni, da se kmalu vsacemu prikupijo. Govoré malo drugače, nego mi; ravno zato nam je njihov jezik bolj zanimiv, in jih tem rajše poslušamo. Mi jih imenujemo Slovake, a sami se zovó Slovence, ravno takó, kakor mi.

Jaz sem v svojej mladosti živel na samotnem kraji, kder se celo leto ni nič posebnega dogodilo; vedno je bilo vse tiho in mirno, samo na svet večer, ko smo jaslice stavili, o Vuzmu (velikej noči), ko smo vuzenčco kurili, in spomladi, ko je prišel piskrovezec Marko, postalo je živaješe.

Marko se je vsako leto nekoliko dni pri nas mudil. Čeravno je bil črn in umazan, vendar se ga otroci nismo bali, nego vedno smo ga lepo pozdravili in ves čas, dokler je pri nas ostal, okoli njega skakljali. Časa njegove vrnitve smo vsako leto takó težko pričakovali, kakor svetega večera in Vuzma, in novica: Marko pride!“ razširila se je vsako leto med vaško mladino tako hitro, kakor blisk. Vsi smo se okoli njega zbirali in ga pozdravljali, kakor da bi bil naš oče domóv prišli; domá smo vse piskre in konve preiskali, da bi mu takój kako delo preskrbeli in potem v senci pod starim orehom okoli njega sedeli in njegove pripovedke poslušali.

II.

„Marko pride! Marko pride!“ odmevalo je še dolgo let veselo po vási, ko sem jaz že bil odrastel, in domači kraj zapustil. Če sem domóv prišel in Marka videl, sem ga bil še tudi jaz vesel. Pa takrat je bil že star, in šal in veselih pripovedek ni bilo več toliko slišati od njega, zato tudi ni bilo več toliko otrok okoli njega. Navadno je bolj resno na pragu ali na klopi pred hišo sedel in piskre vezal ali pa konve krpal. Jaz sem očeta prosil, naj ga povabijo v nedeljo k obedu. Ob nedeljah je bil Marko snažen v obleki in tudi njegov govor in obnaša je kazala olikanega človeka. Kdor bi ga ne bil poznal, bi ne bil vedel, da je to piskrovezec Marko.

Pri obedu vprašam Marka: „Koliko let že hodite v naše kraje?“ — „Koliko let že hodim? Oh! tvoja mama so še bili malo dekletce, ali ni res? ko sem prvič prišel v te kraje. Tega je že trideset let in — niti jedno leto nisem izostal.“

„Ali je pri vas domá hudo živeti, da hodite po svetu?“ vprašam dalje. — „Kakor okoliščine nanesó. Jaz sem domá v Rovni v Trenčinskem komitatu. Moj oče so bili konjár in so mi zapustili lepo premoženje. Jaz se v mladih letih nisem družega učil nego piskre vezati, in to delo sem vse svoje življenje zvesto opravljal; kakor vidite, gre mi še zdaj dobro od rok. A to je tudi krivo, da ne uživam domače sreče. Vedno sem na potu, ločen od dóma — od žéne in otrok... To je tako ganljivo in žalostno izrekel, da smo tudi mi občutili, kako mu je pri srci.

„Tedaj ste oženjeni, Marko?“ vprašajo na to mati. — „Da, oženjen sem in imam šestero otrok. Fante sem dal v Pešti izolati in dva zdaj oskrbljujeta moje posestvo, hčerke so omožene, najmlajši sin pa cesarja služi.“ — Vsi smo pri teh besedah Marka začudeni gledali. Občno tihoto, ki je vsled tega nastala, pretrgajo potem oče ter rekó: „Kakor vidim ste bogati, a vendar še na svoje stare dni hodite po svetu piskre vezat?“ — „Ne morem domá ostati. Otroci me ljubijo in želé, da bi domá bil in pustil svoje delo, ali jaz tega ne morem. Imam veliko vaší od Mure do Save, v njih pa mnogo prijateljev, in povsod me gospodinje vsako leto težko pričakujejo s póčenimi piskri in konvami. O, ko bi me katero leto ne bilo, kdo bi jim to vse popravil? Že večkrat sem si mislil: letos grem zadnjikrat. A spomladí sem čutil, da sem še zadosti trdnih kostí, in zopet sem šel v stare, znane mi kraje, kder sem med znanci in prijatelji, kakor domá.“ — Ko je prenehal, bili smo vsi ganeni. In ko smo vstali od mize, reče Marka: „Z Bogom! ostanite zdravi, jutri moram dalje! Bog vam povrne vašo gostoljubnost in prijaznost do mene!“

III.

Zopet je bilo leto dni preteklo in spomladi so pričakovali otroci in gospodinje Marka; ali Marka ni bilo. Povsod so ga pogrešali, kamor je zahajal. Gospodinje so bile žalostne, ker ni bilo nikogar, da bi jim bil počene piskre zvezal. Družega piskrovezeza ni bilo v vas, v katero je Marko zahajal, ker so dobro znali, da ondú drugi nobeden ne dobi dela. Tudi otrokom je bilo žal po njem, ker nihče jim ni znal tako lepo in tako ganljivo pripovedovati, kakor dratár Marko.

„Gotovo je umrl, „rekli so povsod, in tako je tudi bilo.

Gopod župnik so dobili pismo naslednjega zapopadka: „Piskrovezec Marko ne bo več prišel v vaše kraje. Umrl je. To Vam naznanja njegov sin Janko.“

J. S—a.

Bodljiva krava.

Pri nas smo imeli kravo, ki je bôdla, da je bilo strah. Morebiti, da zato tudi mleka ni imela dosti. Mučili so se ž njo mati in sestre. Ko smo jo gnali na pašo, pridrla je opóludne domóv ali se je pa najedenkrat prikazala v žitu in — hajdi, izžéni jo! Posebno, kadar je imela tele, ni je bilo udržati. Necega dne je ves hlev razrila z rogovoma, a rogova je imela dolga in ostra. Obetali so užé večkrat oče, da jej odpilijo rogova, a odlašali so vedno, kakor da bi bili imeli kak predčutek. Kako je bila pa gibična in poskočna! Kadar je vzdignila rep, povésila glavo in zbezljala, — na konji bi je ne bil vjel. Jednoč pa, po leti, prileti od pastirja, dolgo je bilo še do večera — a imela je domá tele. Mati pomôlzejo kravo, izpusté tele in pravijo sestri, deklici pri dvanajstih letih: „Požéni ju, Micika, k reki, naj se malo popaseta ob bregu, ali gledi, da ne zaideta v žito. Dolgo je še do noči, kaj bi tukaj stale! Micika vzame palico in žene tele in kravo na pašo. Ko ju prižene na breg, pustí ju, da se paseta; a ona sede pod vrbo in začne plesti venec iz plavic, katerih si je bila natrgala med potjo v reži. Tako pletoč si poje veselo pesenco.

Micika zasliši, da je nekaj završelo v vrbovji, ki je rastle ob obéh stranéh reke. Zdajci ugleda, da se nekaj sivega plazi skozi grmovje in neumna deklica misli, da je naš pes Šerko. Znano je, kako je volk podoben psu, samo vratú tako ne premika, repa ne kriví, gobee ima povešen in oči se mu bliščé. Ali Micika še nij videla volka, posebno od blizu ne. Užé začné psa vabiti: Šerko! Šerko! kar glej — teliček in za njim krava se zaženete naravnost k Miciki, kakor bi bile obnorele. Micika skoči, poprime se vrbe, in ne vé kaj bi začela; tele k njej, a krava obe pritiska k drevesu, glavo nakloni, roka, rije s prednjimi parklji zemljo, a rogova nastavi naravnost proti volku. Micika se prestraši, objame drevo z obema rokama, rada bi zakričala, a glasú nima. Volk se zažene naravnost nad kravo, a odskočil je. Prvič ga je gotovo zadela z rogovoma. Ko volk vidi, da s silo nič ne opravi, začné se zaletavati zdaj od te zdaj od druge strani, da bi na kak način prišel kravi za hrbet in odnesel tele. Ali od koderkoli se zažene, povsodi mu štrlita rogova nasproti. Micika si niti ne misli, čimu vse to; hoče bežati, a krava je ne pusti, tako jo tišči k drevesu. Zdaj začné še le deklica klicati na pomoč in vpiti: „Pomagajte, za božjo voljo, pomagajte!“ Kmet ki je oral tu blizo ob rebri, zasliši, da